

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב אדר תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 4:51 תל-אביב: 5:05 חיפה 4:56 מוצאי שבת: ירושלים: 6:04 תל-אביב: 6:06 חיפה: 6:05 ר"ת: 6:44

פרשת תרומה

זיכוי הרבים

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" - 108

קשר של קיימא...

סיפר הגר"י אברמסקי זצ"ל: "בהיותי אב"ד לונדון ניגש אלי יהודי, חילוני, פרופסור במקצועו, ואמר לי: "כבוד הרב! אני מוכן להניח תפילין, אבל ברצוני שהרב יסביר לי תחילה מה יש בהנחת התפילין, מה זה עושה ליהודי?"

"אמרתי לו: "טוב! בסדר גמור! אני אתן לך את כל ההסברים שבועלם, בנגלה ובנסתר, אבל כל זאת בתנאי אחד: אני אשאיל לך תפילין, אלמד אותך איך מניחים אותם, ואתה תניח אותן חודש ימים בלי להבין שום דבר, ורק תחשוב בדעתך שאתה מקיים מצות עשה מהתורה "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך". לאחר חודש ימים אני אתן לך את כל ההסברים שביקשת!"

לאיש לא היה נעים להתווכח, ובכל זאת הוא שאל אותי: "ומה יהיה אם אחרי חודש שלם שאניח תפילין, וההסברים לא יתקבלו על דעתי, יתברר שחודש שלם הנחתי תפילין בחינם"?

אמרתי לו: "בעז"ה אתן לך הסברים שתהיה מרוצה! כדאי לך, לקחת 'סיכון!' וגם זה לא כ"כ נורא להניח חודש חינם"...

לימדתי אותו איך להניח. משנוכחתי לראות שהוא יודע טוב את ההלכות, השארתי בידו זוג תפילין בהשאלה ונפרדתי ממנו.

כעבור שבועיים דופק הפרופסור על דלת ביתי... התפלאתי ואמרתי לו: "מדוע באת עכשיו? סיכמנו על חודש והוא עוד לא עבר"...

ענה לי הפרופסור: "כבוד הרב! באתי בקשר לענין אחר! רציתי לומר לרב שאת התפילין שהרב נתן לי בהשאלה אני לא מחזיר בחזרה! אני קונה אותן עכשיו בכסף מלא! לא באתי בשביל הסברים, באתי לשלם על התפילין!" "ודרך אגב" - הוסיף הפרופסור ואמר - "אני לא זקוק יותר להסברים על התפילין, כי נקשרתי אליהם!"

יחי ראובן

להיות שותף בבניית בתי כנסיות ובבתי מדרשות לתורה ולתפלה ולהפצת אור התורה והמצוות בעולם!

נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק כה-ח)

והובא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצוות עשה "ועשו לי מקדש" כיון דומים הם. וכן מובא בזוהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" - סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [=כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

בילקוט שמואל מתארים חז"ל כיצד אלקנה, אשתו, בניו ואחיותיו וקרוביו, בהתמסרותם האישית, השפיעו, עוררו וזיכו את עם ישראל לעלות לרגל. ועל כך אמר הקב"ה לאלקנה: אתה הכרעת את ישראל לכף זכות, וחנכתם למצוות וזכו רבים על ידך, אף אני אוציא ממך בן שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנכם למצוות, הא למדת שבשכר זיכוי הרבים של אלקנה נולד שמואל.

כתב על כך הסבא מנובהרדוק (בספרו **מדריגת האדם**): מצוה זו של עליה לרגל כמעט שנשתכחה כליל, עד שהרואים את מעשהו של אלקנה היו מתפלאים: איש ובני ביתו עולם וטורחים לדלג על ההרים כדי לעלות לשילה... עד שאט אט, בסבלנות ובדרכי נועם, קמה מצוה זו מחדלונה והקיפה את כל העולם היהודי.

מי גרם לכל זה? רק איש אחד ושמו אלקנה, בדוגמא אישית חיה של מסירות נפש שהפגין בהפקרת עצמו ובני ביתו ללא שמץ של הנאה עצמית. ולכן לן ברחובה של עיר כדי לפרסם שם שמים ברבים. והדברים שיצאו מלבו הטהור נכנסו לליבותיהם.

נשאל הגאון רבי שריה דבילצקי שליט"א, הכיצד אדם מן השורה בזמננו (שאינו איש ציבור וכיו"ב) יוכל להיות ממזכי הרבים שעליו אמר התנא (באבות פ"ה משנה יח) "שאין חטא בא על ידו"?

השיב רבי שריה: יכול אדם לזכות את הרבים גם כשיושב לעצמו, ואין לו דבר עם איש. הכיצד? אם למשל מקבל על עצמו לשפר ולהתחזק בתפילה בכוונת הלב ככל האפשר ובדקדוק בכל דיני התפילה, הריהו נחשב כאיש שרבים צריכים לו. כי בזה הוא גורם לחלוקת השפע העליון היורד על ידי מצוות התפלה והוא מושך את שפע הברכה אל העולם הזה ומזכה בכך את הרבים.

כיוצא בזה בכל המצוות, אם מקבל על עצמו לקיים את אחת המצוות בכל ההידורים והדקדוקים עד שיחשב כדוגמא אישית לכל באי עולם אשר ממנו יראו איך מקיימים מצוה זו בשלימות, ילמדו ממנו וכן יעשו, יש בכך זיכוי הרבים עצום.

עלון "איש לרעהו" פרשת תרומה - גליון ה-1000 הוקדש לעילוי נשמת

האשה מרת ליבה בת ר' משה ז"ל ויינשטיין ע"ה

שיום היארצייט הוא י"ח שבט

נתרם על ידי ידידנו בנה ר' שלמה ויינשטיין ומשפחתו הי"ו

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממוזן והנכסים לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה-ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותיירץ הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא איפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

אמרו חז"ל בגמרא (גיטין ז): "הרואה שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה". ולכאורה צריך ביאור שהרי מצד השכל וההגיון היה אמור להיות להפך, שאם יש לו מזונות ברווח ובהרחבה, מן הראוי להרבות בצדקה, וכשמזונותיו בצמצום היה מן הדין לפטורו ומדוע דוקא במצב כזה דחוק מיעצים לו חכמים להפריש מהמעט שיש לו לצדקה?!

ונראה בביאור הענין, שחז"ל נתנו כאן עצה טובה לעני שאם רואה שמזונותיו מצומצמין, יתכן שזה בגלל חוסר בטחוןו בהקב"ה שיתן לו כל צרכו, והריהו דואג דאגת המחר ומתוך כך מקשה הוא על פרנסתו [וכפי שהוכחנו בעבר שזוהי הסיבה העיקרית שמקשה על המזונות מה שחושב ש"כוחי ועוצם ידי" הוא שמביא לפרנסה, ומצב זה גורם שיהיו "קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף" שגם אז היו בני ישראל במצב של חוסר בטחון שהקשה על ישועתם לבוא].

לעומת זאת, אם מתחזק באמונתו ובטחוןו בהקב"ה ויודע שרק ממנו פרנסתו, ולא כוחו וחכמתו הם שעוזרים לו וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה בפסוק בקהלת "לא לחכמים לחם", וכן אמר הנביא "אל יתהלל החכם בחכמתו וכו' אלא השכל וידוע אותי". במצב כזה שהוא מאמין אמונה תמימה בהקב"ה שהוא הנותן לחם לכל בשר, מסייעים לו משמים ונותנים לו כל מחסורו אשר יחסר לו.

ובמה יבחנו אמונתו ובטחוןו בהש"ת? בכך שלא דואג כלל ממצבו אלא מקיים בתמימות את מה שנצטוו ליתן צדקה לעניים גם בכוה מצב, ולכן זוהי סגולה גדולה שלא מראים לו סימני עניות. ולכן "הרואה שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה" כי מראה בזה שסמוך ובטוח בהקב"ה שימלא חסרונו.

בדרך זו עליו לקיים גם את מה ששנינו (קידושין פב): "יתפלל למי שהעושר והנכסים שלו, שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות, שלא העניות מן האומנות ולא העשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו".

מן הראוי לציין, שאמנם מעלה גדולה היא לאדם שמחייב עצמו ליתן מעות לצדקה גם אם כרגע אינו יודע מהיכן יתן. אך דא עקא, שאם בסופו של דבר אינו מקיים את מה שנתחייב, אזי הפסדו עלול להיות גדול יותר מאשר אילו לא היה מתחייב כלל [וכמש"כ "טוב אשר לא תידור משתדור ולא תשלם"].

ומסופר בגמרא (תענית ט:) על האמורא עולא שנזדמן לבבל וראה עניים המבשרים על ירידת גשמים בשעה הקרובה, והודיע זאת לאנשי המקום שעליהם לפנות את כליהם מהחצר כדי שלא ינזקו מהגשם. והנה לבסוף לא ירדו גשמים מעננים אלו, הגיב על כך עולא ואמר "כי היכי דמשקרי בבלאי הכי משקרי מיטרייהו" [=כשם שהאנשים הגרים בבבל משקרים, כך גם גשמייהם משקרים בכך שנראה כאילו עתה עומדים לרדת ולבסוף אינם יורדים].

ונשאלת השאלה: במה משקרים אנשי בבל? ופירש המהרש"א שעולא נתכוון לומר שהבליים לא נתנו את הצדקה שנתחייבו לתת. הנהגה שלילית זו היא שגרמה להם שגם מן השמים נהגו בהם מדה כנגד מדה שכשם שהם מראים שנותנים צדקה בהבטחתם, ולבסוף אינם נותנים, כך גם הגשמים נראים כאילו תיכף יורדים ולבסוף אינם יורדים. [וכמו שדרש כן לעיל ח: רבי יוחנן מהפסוק (משלי כה-יד) "נשיאים ורוח וגשם אין - איש מתהלל במותת שקר"].

האם רוח הקודש...?

פעם עמד בעל החתם סופר לצאת לתפלת המנחה בערב שבת. כאשר הגיע לפתח ביתו, בדרך ליציאתו, הניח ידו על המזוזה לנשקה, השתהה מעט, ושב לאחוריו. נכנס לחדרו הפנימי והוציא אחד עשר זהובים, נתן למשמשו ואמר: "רוץ ומסור לבחור פלוני, אל תגלה לו מי שלח, וחזור מיד".

לאחר השבת ניגש אותו בחור לשלוח, ושאלו מי מסר בידו את המעות. התנצל הלה, שאינו רשאי לגלות. אמר לו הבחור: "חפץ אני לדעת, משום שאם לא פגעך מלאך מן השמים, נשלח ביד בעל רוח הקודש!"

ואז סח לו הבחור מעשה שהיה: ככל הבחורים, ניזון גם הוא בדוחק רב, מידי יום ביומו, אצל אכסניה תמורת תשלום, וצבר חוב גדול לבעלת האכסניה עבור מקומו, ארוחותיו וכביסתו. יום יום תבעה ממנו את חובו, ויום יום דחה אותה בקש, כאילו קרובים עומדים לשלוח לו כסף ויפרע חובו. בנתיים החוב תפח והגיע ל"א זהובים.

סבלנותה של בעלת האכסניה פקעה, מכיון שעניה היתה ובאין מעות לא היה לה כסף לקנות נרות לשבת! והנה בהגיע זמן הדלקת הנרות גאתה בה חמתה, לקחה את כל חפציו של הבחור והשליכתם מחוץ לאכסניה כשהיא צועקת "הסתלק מכאן ולך!"

המשיך הבחור לספר: הצעתי לה במבוכתי: "קחי את חפצי כמשכון, מדוע תזרקי אותם"? והיא מצידה זעקה: איני רוצה משכון ואיני לוקחת בעבוט! גזלן אתה. בגללך אין לי נרות לשבת! הרי יכולה הייתי לארח בחור שישלם במועד ולהשתכר למחייתי בכבוד, ואתה עשקתני! ובאמרה זאת טרקה את הדלת אחרי, ונותרתי בחוץ עם חפצי...

"ולפתע הופעת אתה, ואחד עשר זהובים בידך! אורו עיני, ואורו עיני! ועתה אנא אמור לי, מי נתן לך את הסכום המדוייק בדיוק לרגע הזה?!"

הגדת הח"ס

חילק כל המעות לעניים...

סיפר כ"ק האדמו"ר מצאנז: "אספר, בבחינת מפרסמים עושי מצוה, מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מקופטשניץ, שהיה איש אמת, ודרכו היתה לא להלין לעולם ממון אצלו. הקפדה זו קיבל מאבותיו הקדושים לבית אפטא, שהיו בעלי צדקה גדולים.

"כאשר נכנסו חיילותיו של הצורך היטלר ימ"ש לוינה. היו לאדמו"ר קצת מעות ברשותו. לא ידע האם לחלק כדרכו את כל המעות, שהרי מי יודע מה ילד יום, ואולי ביום המחרת לא יוכל לצאת לרחוב העיר (כפי שאכן אירע) ועל כן אולי מוטב שישאיר המעות אצלו שיהיה לו לקנות "פת לחם".

"ואמנם לבו לא הניחו לעשות כן, שהרי הוא נהג תמיד, כל השנים, לחלק מיד את כל המעות ועתה ישנה ממנהגו? ואכן, עמד האדמו"ר וחילק לפנות ערב את כל המעות לעניים. ובזכות זה ניצל הוא וכל משפחתו מכל הצרות".

במחיצתם

מאכל לגבירים ומאכל לעניים...

פעם נכנס גביר גדול למעונו של המגיד הגדול ממזריטש כדי לקבל ברכת שלום. שאלו המגיד: מה אתה אוכל בכל יום? השיבו הגביר שהוא נוהג באכילה כמו עני: פת במלח...

נזף בו המגיד וציווהו שיאכל ביום יום בשר ושישתה מי-דבש כדרך כל הגבירים. לאחר שהלך, שאלו התלמידים את המגיד מדוע ציווהו כך?

השיב להם המגיד: "הגביר הזה, אם יאכל בכל יום בשר וישתה מי-דבש, ידוע ידע שהעני צריך לפחות לאכול פת במלח, אבל אם הוא יאכל בכל יום פת במלח, יחשוב שהעני צריך לאכול אבנים..."

סיפוי"ח

להקדים נתינה לרפואה...

מעשה באשה שנכנסה למעונו של הרה"ק רש"ב מלובאוויטש זצ"ל והתאוננה בפניו על צערה הגדול, כי אחד מבני ביתה חולה במחלה מסוכנת, והריהי מבטיחה ומקבלת על עצמה שאם ישלה ה' דברו וירפאהו ממחלתו, אזי נתן סכום כסף גדול למוסדות התורה ולצרכי צדקה וחסד.

נענה הרש"ב ואמר: "עדיף יותר שתתני תחילה את סכום הנדבה לצדקה כפי שהבטחת, ועל ידי זה יהיה הקב"ה כבעל חוב וכלווה הצריך לפרוע לך, מאשר תהיי את בעלת חוב כלפי הקב"ה", [היינו באם נתן נדבה רק אחרי שתזכה לרפואה].

באר החיים

נתינה בצנעה...

מעולם לא העניק הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל תמיכה כספית לתלמיד, בפני חברו, כמדת הצנועים. פעם העניק לאברך פלוני סכום מסויים ובשבוע שלאחריו נתן לו פחות עד שתמה הלה למה גרע מיקצבתו והביע דאגתו בפני בן אחותו של רבי יהודה.

כיון ששאל את פיו הסביר לו רבי יהודה: "אין כאן שום הפחתה. נתתי לו היום בדיוק אותו סכום שקיבל כל תלמיד מסוגו. אמנם בשבוע שעבר ראיתי שנפשו עגומה עליו. הבנתי שהוא שרוי במצוקה והוספתי לו אז על הסכום הרגיל.

וזאת ליהודה

ומנין לנו שהבליים מבטיחים לתת צדקה ואינם נותנים? הוכיח זאת רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בן יהודיע) מהמבואר בגמרא (ביצה לב): על עשירי בבל שהם "יורדי גיהנום" בגלל שאינם מרחמים על העניים ואינם נותנים להם צדקה [וכלשונו הבליים בתחילת ההגדה של פסח "כל דכפין יתי ויכול" אמירה שאינה למעשה].

עוד ראוי לציין ענין נוסף שיש במעלת הצדקה, והוא מה שכתב הקב הישר: צריך אדם להזהר שכאשר יעשה סעודת מצוה יהדר שיהיו בתוך הקרואים עניים ואביונים וכו', כי העושה שמחה לבנו או לבתו ולא הזמין לסעודה עניים, אזי מתעורר קיטרוג וכו' לכן צריך להזמין עניים לסעודה כדי שלא יקטרג הקטיגור, ולא עוד, אלא כיון שמבקש עניים לסעודה אזי הקטיגור נעשה סניגור, כמו שמצינו בדברי חז"ל במדרש תנחומא (האזינו ח).

ומסיים הקב הישר: "על כן צריך האדם להזהר לבלתי הראות פנים זועפות לעניים הבאים בתוך ביתו, ובפרט שלא לגעור בעניים שבאים לסעודת מצוה, כי מכיון שבעל הבית מבייש את העניים, מתהוה בשל כך רעה גדולה. ולא יצטער אם יש לו יותר הוצאות, כי יש בזה כפרת עון. כמו שכתב בספר טעמי המצוות: תועלת גדולה לבעלי הסעודה במה שאוכלים קרואים עניים, שהוא ממש דוגמת קרבן, שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים.

וסיפר כ"ק האדמו"ר מקאפיטשניץ: בשנת תשט"ו הלך זקני להזמין את כ"ק האדמו"ר מהר"א מבעלז זצ"ל לשמחת הבר מצוה שלי. כשנכנס האדמו"ר מבעלז לשמחת הבר מצוה אמר לזקני: יש לי קבלה מאבותי שכאשר עורכים שמחה, ובפרט בר מצוה, צריך לעשות שולחן מיוחד בעבור העניים, ושאתם בעצמכם תתמסרו לענין זה. ומלבד המצוה הגדולה בזה, יש בזה תועלת וזכות גדולה לבחור.

ואכן קיים זקני את דבריו, ובעת סעודת הבר מצוה, ערכו שולחן מיוחד לעניים, הוא בעצמו עבר ביניהם והאכילם והשקם בכל מחסורם.

התרמה לצדקה

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לערכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה-ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצויים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" - לי לשמי.

ידועים דברי חז"ל (ב"ב ט.) "גדול המעשה יותר מן העושה". מדוע גדולה מעלת המתרים יותר מן התורם, הרי התורם מקריב מכספו שטרם ועמל להשיגו, ובנתינתו מוותר עליו. לא כן המתרים שאינו מוותר מרכושו דבר!?

וביאר החפץ חיים (בספרו עה"ת) משום שהיצר הרע מכלה חיצינו באיש 'המעשה', להזניחו ממלאכתו, כי למה לו ליצה"ר לחזר על פתחי נדיבים רבים ולהסיתם שלא לתרום, הרי הרבה יותר פשוט לדבר על לב המתרים שלא יכתת רגליו על פתחי נדיבים, לכן שכרו גדול יותר כי גם מלחמתו עם היצר כבידה יותר ו"לפום צערא אגרא".

עוד יש לבאר, מדוע גדול המעשה מן העושה, משום הבזיון והבושה שמקבל המתרים, ו"לפום צערא אגרא". אך למען האמת, אם המתרים מכיר במעלה הנשגבה שיש בזה שמכפר עוונותיו ומזכך אותם, זה מה שיתן לו את הכח לעמוד בגבורה כנגד כל הבזיונות ואף יחפוץ בכך. וכאמרת **כ"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל ש"זו סגולה שיתכפרו כל עוונותיו, ואפילו העבירות החמורות ביותר!"**

זו עצה טובה לכל מתרים שיהיה מוכן לכך, ליזכר בבזיונות לכפרה, ובכח זה יחזיק מעמד [כאותו מעשה במתרים עבור מוסדות תורה שנסע לחו"ל וסיכם עם "דרייבר" - אדם שישיע אותם לגבירים לפי רשימה מסודרת שיש להלה בפנקס עם כתובותיהם כולל רשימת הערות על טיבו של כל גביר כיצד לדבר עמו וכו'.]

והנה כשנכנס לאחד הגבירים עם בקשתו, התנפל עליו הגביר בחמת זעם בחרפות וגידופים. ואילו המתרים המשיך לשבת בשוויון נפש כאילו לא אליו הצעקות. כשנרגע הגביר כתב לו בכ"ז ש'יק על סך אלף דולר. אך שאלו הגביר בפליאה: היאך הצלחת לקבל את צעקותי בכזה רוגע? והשיב לו: "הנה כתוב כאן בפנקס עליך: "בתחילה צועק בחמת זעם ולבסוף נותן אלף דולר". ידיעה זו מראש, נתנה לי את הכח להמתין בסבלנות למטרה...].

בשו"ת אגרות משה (יור"ד ח"ג סי' צה) דן האם יש איסור או עוולה לפרסם שמות של נדיבי עם ולספר עליהם למתרימים? האם אין חשש מצד "מברך רעהו בקול גדול... קללה תחשב לו" כמבואר בגמרא (תענית טז.). וכתב, שזה הכל אם מספר לריקים ופוחזים, אבל להגונים המתרימים למוסדות תורה וצדקה מותר.

"העניים אינם עריכים לסבול"...

אדם בא בשאלה לגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש וויזניפלד זצ"ל: יש לו סכום כסף שנותן בקביעות כמעשר כספים. ועלה בדעתו לתת את כל הסכום לשיבת חיי עולם (שרבי דוב עומד בנשיאותה) כי שמע על מצבה הכלכלי הקשה.

השיבו הרב מטשיבין: "וודאי נתת עד היום לעניים קבועים, והנך רוצה להעביר את הכסף מהעניים לשיבה, והלא העניים אינם חייבים לסבול ממצבה הקשה של ישיבת חיי עולם ולכן אל תשנה מהרגלך עד היום".

כששמעו מנהלי ישיבת חיי עולם את הפסק, נזדעקו: הרי כל הרווח שלנו במה שרבינו נשיא חיי עולם הוא שבזכות זה יכנס כסף למוסדות ועכשיו גם כסף זה שרוצים לתרום נפסיד?

השיב להם הרב מטשיבין: "מה אעשה? אני חייב לפסוק כפי האמת! גם לשיבתי שלי לא הייתי פוסק אחרת".

בסופו של דבר, התורם כל כך נהנה מנקיות הדעת בפסקו הברור של הרב מטשיבין, שנתן תרומה הגונה לשיבה, ויחד עם זאת לא הפחית מנתינתו לעניים. שר התורה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יריזה? לא מפחיד!

מבחינת ההלכה הוא נחשב באותה שעה כ"נבלה חיה".

בחור צעיר שנלכד בשעת מלחמה מוחץ לעיר - לאחר חצות ליל - דינו נחרץ על אתר כמרגל - ואין בינו לבין המוות כלום!

חובת ההוכחה של זכאותו מוטלת עליו, הצבא לא צריך להוכיח כלום לחובתו. הוא צריך להוכיח שאיננו מרגל... "אשם עד שתוכח חפותו" - משפט מוכר?

כפרת-עוונות כפי שהיה לו באותו יום-כיפור, לא היה לו מימיו... אבל הקדוש ברוך הוא הכניס לו את המילים הנכונות לפה. החקירה הצולבת לא הצליחה לבלבל אותו. הוא עמד איתן עם הגרסה שהמציא. וכך, לא רק שהחוקר השתכנע שמדובר באדם זכאי, אלא מספר חיילים אף נצטוו להגן עליו, וללוות אותו העירה בכבוד רב!

* * *

נרעש ונפחד חזר העירה. הוא פגש את מורו ורבו, מרן רבי יהודה לייב חסמן זצ"ל - רבה של סטוצ'ין - וסיפר באוזניו את כל ההתרחשות האיומה לפרטי פרטיה.

מהרי"ל הבין היטב את משמעות העריקה מצבא רוסי: הלוא הוא עצמו החליף את שם משפחתו מ'לייבמן' ל'חסמן' רק כדי להימלט מהצבא הרוסי. התלמיד תיאר את ההתרחשות בהתפעלות, והתעכב בציוריות על כל נס ונס.

כאשר סיים הדהד משפטו הנוקב והמפתיע של מהרי"ל בחדר: "מתפלא אני עליכם; מה זו ההתפעלות הגדולה, וכה סערה רוחכם? הלוא הדבר פשוט הוא - והאיך יכול היה להיות אחרת!! הרי חז"ל בפירוש אמרו שלוחי מצווה אינם ניזוקים לא בהליכתן ולא בחזירתן!"

* * *

מה מונח במשפט המדהים של מהרי"ל? מעבר לאמונה-חושית הזועקת מכל מילה ומילה?

מונח כאן עוד משהו חשוב: כאשר נקרא אדם לסייע לזולת, הוא נוטה באופן טבעי להתרכז בפרטים צדדיים שמסביב לעיקר. הפעילות, ה"אקשן", ההצלחות. הוא לפעמים שוכח את העיקר: המצוה!

כשאתה עוזר לזולת זה לפני הכל ואחרי הכל מצוה. וכאשר אתה שליח-מצוה אז אינך ניזוק לא בהליכתך ולא בחזרתך! המצוה עוטפת עליך מכל צד. אם נלמד לייקר את ערך המצוה, ממילא גם נרבה בעשיית חסד עם הזולת!

הזמן: חצות ליל יום הכיפורים הקדוש והנורא.

המקום: בית-החיים של עיירת שטוצ'ין, פלך ווילנא, ליטא. במקום להתייצב לצד ממללי תהלים או 'שיר הייחוד' בבית-המדרש, ניצב לו פלוני - מוסר'ניק מובהק - בבית הקברות, שם הוא עוסק בהטמנת מדים של הצבא הרוסי.

התקופה היא 'מלחמת העולם הראשונה'. הנוראה שבמלחמות - עד שבאה אחריה מלחמה נוראה עוד יותר.

מאות אלפי יהודים גויסו לשדה-הקרב משני הצדדים. חלק לחמו בחילות של 'מדינות ההסכמה' (בריטניה וכו') וחלק ב'מעצמות המרכז' (גרמניה וכו').

תפקידם היה להשמיד את האויב - גם אם מדובר ביהודי. טרגדיה שכזו!

שש עשרה חיילים יהודים שנמצאו בשטוצ'ין, ערקו מחזית המלחמה. הם לא היו היחידים שעשו זאת במהלך המלחמה.

אם ייתפסו - אחת דתם למות!

עד לאותו רגע הם שירתו בצבא הרוסי (שלחם לצד אנגליה נגד גרמניה). בתור עריקים הם היו חייבים להיעזר באזרחים יהודים מקומיים. בלעדי זאת אין להם כמעט סיכוי להימלט מעיניים עוקבות.

החליט פלוני להסתכן ולעזור להם. להחביא אותם במערה סמוכה, ולהשיג עבורם בגדים אזרחיים.

את מדי הצבא - שעלולים להצביע בעצם מציאותם על העריקה החמורה - הייתה חובה לבער ולכלות מן העולם. ואיזה מקום מתאים לכך יותר מאשר בית-החיים? המקום שבמקרה דגן העניק לאנשים חיים, ולא בלשון סגי נהור!

סיים מיודענו את המשימה החשובה והמסוכנת ושב העירה.

* * *

"טרר--רר--רר"

ושוב "טרר--רר--רר"

אלו יריות - לא היה ספק בכך!

ראשו השתופף, מעיו התהפכו וכולו "שמע ישראל" בשנייה האחרונה לחייו.

"עצור!" נשמעה צעקה ברוסית.

מולו ניצב קצין רוסי בראש מחלקה של חיילים. הקצין פקד על שני חיילים ללכוד את החשוד, אשר תיכף הועבר לחקירה צולבת.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת תרומה - גליון ה-1000 הוקדש לעילוי נשמת מרת חיה שפרה ע"ה בת ר' יהודה יעקב ז"ל

נלב"ע ד' אדר, ת.נ.צ.ב.ה.

הוקדש ע"י בנה ר' פנחס הלוי דייזדמן ומשפחתו שיחי' (מאנסי, ניו יורק)